

Protokół

91. posiedzenia Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej, które odbyło się 2 grudnia 2015 roku w gmachu Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii przy ul. Wspólnej 2 w Warszawie. W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Komisji – według załączonej listy obecności (zał. 1).

Wstępny porządek obrad obejmował:

1. Zagajenie.
2. Przyjęcie protokołu 90. posiedzenia Komisji z dnia 4 listopada 2015 roku.
3. Sprawy bieżące.
4. Wykaz polskich nazw budowli – omówienie wykazu dla państw zachodnioeuropejskich.
5. Wykaz polskich nazw budowli – omówienie wykazu dla państw z obszaru Azji Południowej.
6. Wolne wnioski.

Obrady prowadziła Ewa Wolnicz-Pawłowska, przewodnicząca Komisji.

Ad 1. Przewodnicząca przywitała członków Komisji.

Ad 2. Zostały zgłoszone uwagi do nazw przyjętych na poprzednim posiedzeniu i zapisanych w protokole. Pierwsza dotyczyła nazwy *stadion Króla Baudouina I*, którą po dłuższej dyskusji Komisja przyjęła na poprzednim posiedzeniu. W jej trakcie podnoszono m.in., że król, którego imieniem nazwany jest ten stadion, po polsku nazywa się *Baudouin I*. Jednak imię tego króla w literaturze, w tym w encyklopedii PWN, spolszczane jest do formy *Baldwin I* – A. Markowski wyjaśnił, że w tradycji języka polskiego imiona koronacyjne monarchów są z reguły spolszczane, o ile tylko istnieją polskie odpowiedniki tych imion (nawet rzadko spotykane), z tego powodu poprawną jest np. forma *Jan Karol*, pomimo rozpowszechnienia formy *Juan Carlos*.

W trakcie dyskusji zwrócono uwagę, że polska nazwa stadionu nie musi spełniać reguł przyjętych dla nazw osób; ponadto istotny jest tu uzus – nazwa w formie *stadion Króla Baudouina I* jest dość popularna, zaś w formie *stadion Króla Baldwina I* nie jest spotykana. E. Wolnicz-Pawłowska zaproponowała reasumpcję głosowania nad dodaniem tej nazwy. W pierwszym głosowaniu za wprowadzeniem polskiej nazwy dla tego stadionu opowiedziało się 10 członków Komisji, przeciw było 2, a 3 wstrzymało się od głosu. W drugim głosowaniu 9 osób opowiedziało się za przyjęciem nazwy w formie *stadion Króla Baudouina I*, 1 osoba była przeciw tej formie, zaś 5 wstrzymało się od głosu. A. Czerny zgłosił wniosek, aby przyjąć dwie polskie nazwy dla tego stadionu, przyjmując nazwę *stadion Króla Baldwina I* jako egzonim wariantowy. Za takim rozwiązaniem opowiedziały się 2 osoby, 9 było przeciw, 4 wstrzymały się od głosu. Ostatecznie Komisja potwierdziła ustalenia z poprzedniego posiedzenia dotyczące nazwy dla tego stadionu.

E. Wolnicz-Pawłowska powróciła do kwestii przyjmowania nazw typu *stadion Olimpijski*. W jej opinii przyjmowanie spolszczeń dla tego typu nazw jest zbędne – tłumaczenie ich nie nastęrcza jakichkolwiek problemów, ponadto istnieją wątpliwości, czy są to nazwy własne, czy tylko deskrypcje. Komisja przez aklamację postanowiła anulować swoje ustalenie z poprzedniego posiedzenia i uznała, że tego typu nazwy nie będą uwzględniane w wykazie nazw budowli (pominięte zostaną także przyjęte na poprzednim

posiedzeniu nazwy dla stadionów olimpijskich w Antwerpii, Helsinkach, Barcelonie i Amsterdamie).

Na poprzednim posiedzeniu została przyjęta nazwa *centrum Pompidou*, która została zgłoszona w trakcie posiedzenia (nie była uwzględniona w materiale rozesłanym przed posiedzeniem). Nazwa ta jest pseudoegzonimem różniącym się od endonimu jedynie przetłumaczeniem terminu rodzajowego. Zgodnie z wytycznymi, w wykazach nie powinny być jednak uwzględniane tego rodzaju nazwy, gdyż istotnych obiektów, w których tłumaczony jest wyłącznie termin rodzajowy jest dużo (np. w samym Paryżu można by wymienić takie nazwy jak: *katedra Notre-Dame*, *bazylika Sacré-Cœur*, *zamek Vincennes*, *pałac Fontainebleau*, *cmentarz Père-Lachaise*, *cmentarz Montmartre*, *Muzeum Orsay*, *park La Villette*). Komisja przez aklamację podtrzymała to ustalenie, jednocześnie uznając, że nazwa *centrum Pompidou* zostanie w wykazie pominięta.

Ponadto do przyjętej na poprzednim posiedzeniu nazwy *katedra Cesarska* dodano, przez aklamację, polską formę nazwy oficjalnej – ***kościół Świętego Bartłomieja***.

Po uwzględnieniu poprawek i zmian, protokół 90. posiedzenia Komisji przyjęto jednogłośnie (16 głosów za).

Ad 3. Przedstawione zostało sprawozdanie z 21. Sesji Sekcji Europy Środkowo-Wschodniej i Południowo-Wschodniej Grupy Ekspertów ONZ ds. Nazw Geograficznych (UNGEGN), które odbyło się 26 listopada w Lublanie. Sesja zorganizowana została przez Instytut Geograficzny im. Antona Melika z Centrum Badań Naukowych Słoweńskiej Akademii Nauk i Sztuk (Geografski inštitut Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti) – Słowenia przewodniczy obecnie tej sekcji regionalnej UNGEGN. W spotkaniu uczestniczyły 22 osoby reprezentujące 8 państw Sekcji (na 18 państw członkowskich): Chorwację, Czechy, Polskę, Serbię, Słowację, Słowenię, Ukrainę i Węgry. W skład polskiej delegacji wchodził przedstawiciel Komisji: Bogusław R. Zagórski i Maciej Zych.

Posiedzenie zostało podzielone na trzy sesje – dwie dotyczące prezentacji raportów narodowych oraz jedną z pozostałymi prezentacjami. W czasie tych sesji zaprezentowanych zostało 8 raportów oraz 6 referatów. Raporty narodowe zostały przedstawione przez przedstawicieli każdego z państw reprezentowanych na sesji. W ostatniej sesji zostały przedstawione zaś następujące referaty: „Poważne historyczne problemy transliteracji i transkrypcji w praktyce toponimicznej Europy Południowo-Wschodniej” (Bogusław R. Zagórski), „Czy Google jest wzorem stosowania nazw miejscowości?” (Gábor Gercsák z Węgier), „Mikrotoponimy jako ważna część słoweńskiego dziedzictwa kulturowego” (Jožica Škofic ze Słowenii), „Gazeter słoweńskich egzonimów (Drago Kladnik ze Słowenii), „Wykaz polskich nazw geograficznych świata” (Maciej Zych), „Publikacje toponomastyczne Centrum Badań Onomastyki Adriatyckiej Uniwersytetu Zadarskiego” (Dunja Brozović-Rončević z Chorwacji).

W trakcie sesji poruszony został m.in. temat przewodnictwa Sekcji UNGEGN Europy Środkowo-Wschodniej i Południowo-Wschodniej – Słowenia będzie przewodniczyć Sekcji do czasu 11. Konferencji ONZ w sprawie Standaryzacji Nazw Geograficznych, która odbędzie się w 2017 roku. W związku z tym powinny zostać zgłaszane kandydatury do przewodzenia Sekcją w latach 2017-2022.

M. Zych przedstawił ponadto słoweński wykaz egzonimów „Slovenski eksonimi” wydany w 2013 roku (<http://giam2.zrc-sazu.si/sites/default/files/9789612544126.pdf>). Do wykazu tego zostało załączonych łącznie 51 stron z mapami, na których oznaczono nazwy obiektów posiadających słoweńskie egzonimy. Zastosowane tu rozwiązania można wziąć pod uwagę przy opracowywaniu map z polskimi egzonimami.

J. Kacprzak poinformowała, że jeszcze w tym roku uda się zlecić opracowanie zasad latynizacji dla języków: rosyjskiego, ukraińskiego, bułgarskiego i macedońskiego. W związku z tym zaproponowała, aby opracowanie tych języków wykreślić z planu pracy Komisji na 2016 rok, który został przyjęty na poprzednim posiedzeniu Komisji. Propozycja ta została przyjęta przez aklamację.

E. Wolnicz-Pawłowska zaproponowała, aby Komisja poparła kandydaturę Polski na przewodniczenie Sekcji Europy Środkowo-Wschodniej i Południowo-Wschodniej. W czasie dyskusji zwrócono uwagę, że najważniejsze jest tu stanowisko Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii, gdyż przewodniczenie sekcji wiąże się ze zorganizowaniem dwóch posiedzeń w Polsce oraz z delegowaniem osoby pełniącej funkcję przewodniczącego sekcji na wszystkie sesje UNGEGN. Należałoby także ustalić, kto z Polski byłby przewodniczącym Sekcji – ze względów praktycznych najlepiej jakby był to ktoś z GUGiK-u lub Komisji. Do tematu postanowiono powrócić na kolejnych posiedzeniach Komisji – na podjęcie wiążącej decyzji jest jeszcze około roku.

Ad. 4. Kontynuowanie omawiania wykazu nazw budowli rozpoczęto od dyskusji, czy dodawać nazwy typu *katedra Kolońska*. Katedra ta oficjalnie nazwana jest *katedrą Świętego Piotra i Najświętszej Marii Panny*, jednak pod tą nazwą nie jest szerzej znana – powszechnie stosowane są formy *katedra Kolońska* lub *katedra w Kolonii*. W trakcie dyskusji zwrócono uwagę, że te dwie stosowane formy, to nie nazwy własne, tylko deskrypcje, a pierwsza z nich w całości powinna być zapisywana małymi literami, tj. *katedra kolońska*. Zastanawiano się, czy tego rodzaju nazwy powinny być uwzględniane w wykazie – dla niektórych bardzo znanych obiektów stosowane są tylko tego typu deskrypcje (np. *katedra mediolańska*, *katedra w Monachium*). Po dyskusji postanowiono, przez aklamację, że tego rodzaju deskrypcje nie będą uwzględniane w wykazie nazw budowli.

Następnie kontynuowano omawianie propozycji zmian (wprowadzenia, skasowania lub zmienienia) w polskich nazwach budowli z obszaru Europy Zachodniej, postanawiając:

- zmienić egzonim *Brama Brandenburska* na ***brama Brandenburska*** dla obiektu w Berlinie w Niemczech (aklamacja) – zapis pierwszego członu małą literą wynika z zasad pisowni,
- zmienić egzonim *Brama Holsztyńska* na ***brama Holsztyńska*** dla obiektu w Lubece w Niemczech (aklamacja) – zapis pierwszego członu małą literą wynika z zasad pisowni,
- dodać egzonim ***Galeria Obrazów Starych Mistrzów*** dla budowli w Dreźnie w Niemczech (13 głosów za przyjęciem nazwy, 2 przeciw, 1 wstrzymujący się),
- dodać egzonim ***Muzeum Muru Berlińskiego*** dla budowli w Berlinie w Niemczech (8 głosów za przyjęciem nazwy, 2 przeciw, 6 wstrzymujących się),
- dodać egzonim ***Muzeum Niemieckie*** dla budowli w Monachium w Niemczech (6 głosów za przyjęciem nazwy, 3 przeciw, 7 wstrzymujących się),

- dodać egzonim *Nowa Pinakoteka* dla budowli w Monachium w Niemczech (11 głosów za przyjęciem nazwy, 1 przeciw, 4 wstrzymujące się),
- dodać egzonim *Nowe Muzeum* dla budowli w Berlinie w Niemczech (8 głosów za przyjęciem nazwy, 1 przeciw, 7 wstrzymujących się),
- dodać egzonim *opera Margrabiów* dla budowli w Bayreuth w Niemczech (aklamacja),
- dodać egzonim *posąg Rolanda* dla obiektu w Bremie w Niemczech (aklamacja),
- dodać egzonim *Stara Galeria Narodowa* dla budowli w Berlinie w Niemczech (10 głosów za przyjęciem nazwy, 1 przeciw, 4 wstrzymujące się),
- dodać egzonim *Stara Pinakoteka* dla budowli w Monachium w Niemczech (12 głosów za przyjęciem nazwy, 1 przeciw, 3 wstrzymujące się),
- zachować egzonim *Wyspa Muzeów* dla kompleksu muzealnego w Berlinie w Niemczech (aklamacja),
- dodać egzonim *uniwersytet Humboldtów* dla budowli w Berlinie w Niemczech (aklamacja),
- dodać egzonim *klasztor Zakonu Chrystusa* dla budowli w Tomar w Portugalii (aklamacja),
- nie wprowadzać egzonimu *mury Ferdynanda* dla budowli w Porto w Portugalii (aklamacja),
- dodać egzonim *klasztor benedyktyński Świętego Jana* dla budowli w Müstair w Szwajcarii (aklamacja),
- dodać egzonim *muzeum Zegarmistrzostwa* dla budowli w Genewie w Szwajcarii (12 głosów za przyjęciem nazwy, 1 przeciw, 1 wstrzymujący się),
- dodać egzonim *muzeum Olimpijskie* dla budowli w Lozannie w Szwajcarii (10 głosów za przyjęciem nazwy),
- dodać egzonim *pałac Narodów* dla budowli w Genewie w Szwajcarii (aklamacja),
- dodać egzonim *pomnik Reformacji* dla obiektu w Genewie w Szwajcarii (aklamacja),
- nie dodawać egzonimu *Zegar Kwiatowy* dla obiektu w Genewie w Szwajcarii (aklamacja),
- zmienić egzonim *Bazylika Świętego Piotra* na *bazylika Świętego Piotra* dla budowli w Watykanie (aklamacja) – zapis pierwszego członu małą literą wynika z zasad pisowni,
- dodać egzonim *mur Leoniański* dla budowli w Watykanie (aklamacja),
- uznać, że nazwa *pałac Sykstusa V* jest egzonimem wariantowym dla nazwy *pałac Papieski*, a nie nazwą osobnego obiektu w Watykanie (7 głosów za, 5 przeciw, 3 wstrzymujące się),
- skasować egzonim *pałac Rządowy* dla budowli w Watykanie (aklamacja) – jest to deskrypcja, a nie nazwa własna.

Dyskutowano nad kwestią uwzględniania w wykazie fragmentów budowli, takich jak np. *apartamenty Borgiów*, które są salami w pałacu Papieskim. Uznano, przez akklamację, że w wykazie nie będą uwzględniane poszczególne niesamodzielne elementy większych budowli.

W dalszej części omawiania propozycji zmian w nazwach budowli postanowiono:

- nie dodawać egzonimu *Biblioteka Watykańska* dla obiektu w Watykanie (aklamacja),
- nie dodawać egzonimu *brama Świętej Anny* dla obiektu w Watykanie (aklamacja),

- dodać egzonim **Grotty Watykańskie** dla obiektu w Watykanie (aklamacja),
- nie dodawać egzonimu *Kolegium Etiopskie* dla obiektu w Watykanie (aklamacja),
- skasować egzonim **Muzeum Egipskie** dla obiektu w Watykanie (aklamacja) – nie jest to samodzielna budowla, tylko część Muzeów Watykańskich,
- skasować egzonim **Muzeum Etruskie** dla obiektu w Watykanie (aklamacja) – nie jest to samodzielna budowla, tylko część Muzeów Watykańskich,
- nie dodawać egzonimu *Muzeum Piusa i Klemensa* dla obiektu w Watykanie (aklamacja),
- nie dodawać egzonimu *Stanze Rafaela* wraz z nazwą wariantową *Stanze Watykańskie* dla obiektu w Watykanie (aklamacja),
- dodać egzonim **wieża Świętego Jana** dla budowli w Watykanie (aklamacja),
- nie dodawać egzonimu *wieża Wiatrów* wraz z nazwą wariantową *wieża Gregoriańska* dla obiektu w Watykanie (aklamacja),
- dodać egzonim **kościół Świętego Marcina** dla budowli w Canterbury w Wielkiej Brytanii (11 głosów za przyjęciem nazwy, 0 przeciw, 3 wstrzymujące się),
- skasować egzonim **opactwo Westminsterskie** dla budowli w Londynie w Wielkiej Brytanii (aklamacja) – nie jest to nazwa własna, tylko deskrypcja, która powinna być zapisywana w formie *opactwo westminsterskie*,
- skasować egzonim **kolumna Nelsona** dla pomnika w Londynie w Wielkiej Brytanii (aklamacja),
- nie dodawać egzonimu *most Westchnień* dla obiektu w Cambridge w Wielkiej Brytanii (aklamacja),
- nie dodawać egzonimu *Muzeum Figur Woskowych Madame Tussaud* dla obiektu w Londynie w Wielkiej Brytanii (aklamacja),
- zachować egzonim *plac Hiszpański* dla placu w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- dodać egzonim **plac Kapitoński** dla placu w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- zachować egzonim *plac Wenecki* dla placu w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- zmienić egzonim *Bazylika Świętego Franciszka z Asyżu* na **bazylika Świętego Franciszka** dla budowli w Asyżu we Włoszech (aklamacja),
- zmienić egzonim *Bazylika Świętego Jana na Lateranie* na **bazylika Świętego Jana na Lateranie** dla budowli w Rzymie we Włoszech (aklamacja) – zapis pierwszego członu małą literą wynika z zasad pisowni,
- zmienić egzonim *Bazylika Świętego Pawła za Murami* na **bazylika Świętego Pawła za Murami** dla budowli w Rzymie we Włoszech (aklamacja) – zapis pierwszego członu małą literą wynika z zasad pisowni,
- zmienić egzonim *Bazylika Świętego Wawrzyńca za Murami* na **bazylika Świętego Wawrzyńca za Murami** dla budowli w Rzymie we Włoszech (aklamacja) – zapis pierwszego członu małą literą wynika z zasad pisowni.

Kolejna dyskusja dotyczyła kwestii uwzględniania budowli (ruin) znajdujących się na obszarze większych kompleksów. W przypadku obiektów z obszaru Rzymu zaproponowano uwzględnienie nazw kilkunastu obiektów znajdujących się na terenie Forum Romanum. W trakcie dyskusji zwrócono uwagę, że w przypadku większości podobnych kompleksów polskie nazwy stosowane są dla wielu obiektów znajdujących się na ich terenie, także dla tych mniej znaczących, a uwzględnianie ich wszystkich znacznie rozbudowałoby wykaz. Postanowiono w związku z tym, przez aklamację, że nie należy uwzględniać wszystkich nazw budowli z takiego kompleksu – poza nazwą samego kompleksu polskie nazwy można wprowadzać jedynie dla najważniejszych (najbardziej znanych, okazałych) pojedynczych

budowli z jego obszaru. W związku z tym, w odniesieniu do budowli z obszaru Forum Romanum postanowiono skasować egzonim **bazylika Maksencjusza** (aklamacja), nie wprowadzać nazw (aklamacja): *bazylika Emiliańska*, *bazylika Julia*, *świątynia Antonina i Faustyny*, *świątynia Cezara*, *świątynia Kastora i Polluksa*, *świątynia Konkordii* (*świątynia Zgody*), *świątynia Romulusa*, *świątynia Saturna*, *świątynia Wenus i Romy*, *świątynia Wespazjana*, *świątynia Westy*, dodano zaś nazwy: **Kuria** (aklamacja) oraz **luk Septymiusza Sewera** (aklamacja).

Kontynuując omawianie propozycji zmian w nazwach budowli, Komisja postanowiła:

- dodać egzonim **bazylika Matki Bożej Wniebowziętej** dla budowli w Akwilei we Włoszech (aklamacja),
- nie dodawać egzonimu *brama Świętego Piotra* dla budowli w Asyżu we Włoszech (aklamacja),
- nie dodawać egzonimu *dom Augusta* dla budowli w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- nie dodawać egzonimu *dom Liwii* dla budowli w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- dodać egzonim **fontanna Neptuna** dla budowli w Bolonii we Włoszech (aklamacja),
- dodać egzonim **forum Augusta** dla obiektu w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- dodać egzonim **forum Cezara** dla obiektu w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- zmienić egzonim *Forum Trajana* na **forum Trajana** dla obiektu w Rzymie we Włoszech (aklamacja) – zapis pierwszego członu małą literą wynika z zasad pisowni,
- dodać egzonim **hale Trajana** dla obiektu w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- dodać egzonim **kolumna Trajana** dla obiektu w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- dodać egzonim **luk Konstantyna** dla budowli w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- dodać egzonim **luk Tytusa** dla budowli w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- dodać egzonim **mauzoleum Augusta** dla budowli w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- dodać egzonim **pałac Konserwatorów** dla budowli w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- dodać egzonim **pałac Nowy** dla budowli w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- dodać egzonim **pałac Senatorów** dla budowli w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- nie dodawać egzonimu *pałac Septymiusza Sewera* dla ruin w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- dodać egzonim **teatr Marcellusa** dla obiektu w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- dodać egzonim **termy Karakalli** dla obiektu w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- dodać egzonim **termy Trajana** dla obiektu w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- nie dodawać egzonimu *Więzienie Mamertyńskie* dla obiektu w Rzymie we Włoszech (aklamacja),
- dodać egzonim **pomnik Wiktora Emanuela II** wraz z egzonimem wariantowym **Ołtarz Ojczyzny** dla budowli w Rzymie we Włoszech (aklamacja).

Ad. 5. Omawianie wykazu nazw budowli z obszaru Azji Południowej rozpoczęto od nazw z obszaru Bangladeszu, postanawiając:

- nie dodawać egzonimu *Mały Złoty Meczec* dla budowli koło Radższahi (aklamacja),
- nie dodawać egzonimu *meczec Khana Mohammada Mrydhy* dla budowli w Dhace (aklamacja),
- nie dodawać egzonimu *meczec Siedmiu Kopuł* dla budowli w Dhace (aklamacja),
- dodać egzonim *meczec Sześćdziesięciu Kopuł* dla budowli w Bagerhat (aklamacja),
- dodać egzonim *Złota Świątynia* dla budowli koło Bandorbonu (aklamacja),
- dodać egzonim *Lalbagh* dla twierdzy w Dhace (aklamacja).

Ze względu na brak czasu, na kolejne posiedzenie przeniesiono kontynuację omawiania wykazu polskich nazw budowli z obszaru Azji Południowej.

Na zakończenie posiedzenia Przewodnicząca złożyła Członkom Komisji życzenia z okazji Świąt Bożego Narodzenia oraz Nowego Roku.

Na tym posiedzenie zakończono.

Protokółował:
Wiceprzewodniczący Komisji
mgr Maciej Zych

Przewodnicząca Komisji
prof. dr hab. Ewa Wolnicz-Pawłowska